

Kungäbacka kommun

Rektorer vid Tingbergsskolan A/C och B

Beslut för förskoleklass och grundskola

efter tillsyn i Tingbergsskolan A/C och B
i Kungäbacka kommun

Tillsyn i Tingbergsskolan A/C och B

Skolinspektionen genomför tillsyn i Kungsbacka kommun under år 2014. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolenheter i kommunen.

Tingbergsskolan A/C och Tingbergsskolan B besöktes av Skolinspektionen den 3 och 4 september 2014.

Fakta om skolenheten

Tingbergsskolan ligger i Kungsbacka tätort och består av de två skolenheterna Tingbergsskolan A/C och Tingbergsskolan B. Verksamheten, vid såväl Tingbergsskolan A/C som Tingbergsskolan B, omfattar förskoleklass, grundskolans årskurser 1-5 samt fritidshem. Vid tiden för tillsynen har Tingbergsskolan A/C 36 elever i förskoleklass och 169 elever i grundskolan. Eleverna är indelade i en förskoleklass, två åldersblandade klasser – där varje klass har elever i förskoleklass och årskurs 1 – samt två klasser i varje årskurs för årskurserna 2-5. Tingbergsskolan B har vid tiden för tillsynen 19 elever i förskoleklass och 101 elever i grundskolan. Eleverna är indelade i två åldersblandade klasser, där varje klass har elever i förskoleklass och årskurs 1, samt en klass i varje årskurs för årskurserna 2-5.

Den pedagogiska personalen är organiserad i arbetslag som är gemensamma för de två skolenheterna. Tingbergsskolan som helhet har ett arbetslag för personalen i fritidshem, ett för förskoleklass, ett för årskurserna 1-3 och ett för årskurserna 4 och 5. Vid skolan finns även ett särskilt arbetslag för lärare i praktisk-estetiska ämnen och ett för de lärare som har semestertjänst. Det senare har ansvar för undervisningen i en förskoleklass, en klass i årskurs 2 och en klass i årskurs 3.

De två skolenheterna har också ett gemensamt elevhälsoteam. Rektorn för Tingbergsskolan A/C är chef för skolsköterskan. Rektorn för Tingbergsskolan B är chef för skolans kurator och specialpedagog. Skolpsykologen tjänstgör på skolan en dag i veckan och är underställd rektorn vid en annan skolenhet i kommunen.

Skolan har redovisat lärarnas bedömning av elevernas kunskapsresultat i årskurs 3 vid slutet av läsåret 2013/14. I naturorienterande och samhällsorienterande ämnen bedömde lärarna att samtliga elever hade nått kunskapskraven. I svenska och matematik gjordes bedömningen att 89 procent av eleverna hade nått kunskapskraven.

Helhetsbedömning

Tillsynen visar att de två skolenheterna vid Tingbergsskolan i stor utsträckning fungerar som en enhet med två rektorer. Det finns inte en tydlig gränsdragning mellan de två skolenheterna. Rektorerna bedriver ett delat ledarskap som innebär att de inte tar det självständiga ansvar och inte utövar den beslutanderätt som skollagen kräver inom varje skolenhet. Det är inte tydligt vem som är ansvarig för olika delar i verksamheten.

Bristen på tydlighet i organisationen visar sig bland annat i att skolenheterna inte bedriver något systematiskt kvalitetsarbete på enhetsnivå och att det inte finns någon plan mot kränkande behandling som utgår från situationen vid varje skolenhet.

Vid båda skolenheterna finns brister i hur lärarnas behörigheter används i undervisningen. Trots att det finns behöriga lärare att tillgå förekommer det att elever i vissa ämnen får undervisning av lärare som saknar legitimation i dessa ämnen.

I övrigt visar tillsynen inte annat än att verksamheten vid båda skolenheterna är inriktad på målen i läroplanen och att utbildningen i stort uppfyller de nationella kraven. Rektorer och personal vid de två skolenheter bedriver ett gemensamt systematiskt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen.

De elever, från båda skolenheterna, som Skolinspektionen har träffat uppger att de är trygga i skolan. Eleverna vet också vart de kan vända sig om någon elev upplever sig utsatt för kränkande behandling. Rektorerna och personalen arbetar målinriktat för att förebygga och förhindra att elever utsätts för kränkande behandling.

Nedan följer en mer detaljerad redogörelse för de brister som Skolinspektionen kunnat konstatera vid sin tillsyn samt de ingripanden som Skolinspektionen funnit befogade med anledning av de konstaterade bristerna.

Skolinspektionens ingripande

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger enligt 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Kungälv kommun att vidta nedanstående åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast den 9 januari 2015 redovisas för Skolinspektionen.

Ledningsstruktur och organisering av utbildningen

Bedömning

Kungsbacka kommun måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Ledningsstruktur och organisering av utbildningen.

- Varje rektor ska besluta om sin enhets inre organisation och i övrigt fatta de beslut och ta det ansvar som följer av författningarna.

Motivering

Enligt skollagen ska det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ledas och samordnas av en rektor. Rektorn beslutar om sin enhets inre organisation och ansvarar för att fördela resurser inom enheten efter barnens och elevernas olika förutsättningar och behov. Rektorn fattar i övrigt de beslut och har det ansvar som framgår av särskilda föreskrifter i skollagen eller andra författningar. Av förarbeten till skollagen (prop. 2009/10:165 s. 250 ff) framgår att det ska vara tydligt för skolans personal, elever och elevernas vårdnadshavare vem som har ansvaret för ledningen och samordningen av det pedagogiska arbetet, liksom för verksamhetens inre organisation och vad detta ansvar innebär. Det får inte råda någon oklarhet om vem som har det övergripande ansvar som regleras i skollagen, läroplanerna och övriga författningar. I ansvaret för den inre organisationen innefattas till exempel ansvar för och beslut om övergripande organisation av det pedagogiska arbetet. Rektorn ska fatta de beslut som framgår av författningarna, till exempel arbete för att förebygga, upptäcka och åtgärda alla typer av kränkande behandling i skolan. Hit hör också det systematiska kvalitetsarbetet på skolenhetsnivå.

I den verksamhetsredogörelse Skolinspektionen har begärt inför tillsynen ger rektorerna en gemensam beskrivning av verksamheten vid Tingbergsskolans båda skolenheter. Där framgår att rektorerna "samleder skolan" och att det innebär att de "tar ett gemensamt ansvar för skolans samtliga delar". Där framgår också att skolenheterna har en gemensam styrgrupp bestående av de två rektorerna och representanter för lärarnas arbetslag. I intervjuer med rektorer och lärare framkommer att även arbetslagen är gemensamma för de två skolenheterna.

I den dokumentation Skolinspektionen har begärt inför tillsynen framhåller rektorerna att "såväl elever som personal ska kunna vända sig till vem som helst av oss". Rektorerna har redovisat ett gemensamt dokumenterat kvalitetsarbete och en gemensam plan mot kränkande behandling. Inget av dokumenten gör någon skillnad mellan skolenheterna. Rektorerna beskriver i intervju att de har en gemensam budget och att det förutsätter att båda rektorerna tar ansvar för alla elever vid skolan.

Lärare vid båda skolenheterna berättar att de uppfattar skolan som en enhet med två rektorer. Båda rektorerna är med på möten mellan lärare och skolledning och lärarna vänder sig vid behov till den av rektorerna som finns tillhands. De uppger dock att personalansvaret för lärarna är tydligt fördelat emellan rektorerna. Det innebär till exempel att utvecklings- och lönesamtal förs med den rektor som är chef för respektive lärare.

Personal från elevhälsan berättar att båda rektorerna deltar i elevhälsoteamets möten, men att det formella ansvaret för varje elev är tydligt uppdelat dem mellan. Det innebär till exempel att det är elevens formellt ansvarige rektor som fattar beslut i arbetet med särskilt stöd. Flertalet av de elever, från båda skolenheterna, som Skolinspektionen har talat med vet dock inte vem av rektorerna som är ansvarig för just dem.

Utredningen visar sammantaget att skolenhetens inre organisation och ledningsstruktur inte överensstämmer med författningarnas krav. Det finns i kommunal verksamhet inget förbud mot att organisera en skola i flera skolenheter med rektorer som ansvarar för de olika skolenheterna. Det kan dock uppstå gränsdragningsproblem och otydligheter i en sådan organisation. Det är därför viktigt att det är tydligt för såväl personal som för elever och deras vårdnadshavare hur huvudmannen har organiserat sin verksamhet vid en skola med flera skolenheter. Ledningsansvaret får inte delas av flera. Detta innebär bland annat att varje skolenhet ska ledas av en rektor samt att enheterna ska vara autonoma i den meningen att det ansvar och den beslutanderätt som följer av skollagen och andra författningar utövas inom respektive skolenhet.

Som framgått ovan delas ledningsansvaret i hög utsträckning av rektorerna vid Tingbergsskolans båda skolenheter. Att detta lett till otydligheter beträffande vem som egentligen leder verksamheten framgår bland annat av de intervjuer med lärare och elever som nämns ovan. Det delade ledningsansvaret medför också, enligt Skolinspektionen, att rektorerna inte ges förutsättningar att *självständigt* besluta om sin respektive skolenhets inre organisation och därmed inte heller i övrigt fattar de beslut och tar det ansvar som följer av författningarna. Skolinspektionen bedömer mot bakgrund av ovanstående att verksamheten inte uppfyller författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning

2 kap. 9-10 §§ skollagen

Personalkompetens

Bedömning

Kungsbacka kommun måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Personalkompetens.

- Endast den som har legitimation som lärare och är behörig för viss undervisning ska bedriva undervisningen.

Motivering

Enligt skollagen får endast den som har legitimation som lärare och är behörig för viss undervisning bedriva undervisningen. Om det inte finns någon att tillgå inom huvudmannens organisation som uppfyller nämnda krav eller om det finns något annat särskilt skäl med hänsyn till eleverna, får en annan lärare bedriva undervisningen, under vissa förutsättningar.

Av de uppgifter rektorerna har lämnat i samband med tillsynen framgår att det, vid båda skolenheterna, finns legitimerade lärare som undervisar i ämnen som inte omfattas av legitimationen. Vid Tingbergsskolan A/C innebär det till exempel att elever får undervisning i samhällsorienterande ämnen av legitimerad lärare som inte har behörighet att undervisa i dessa ämnen. Vid Tingbergsskolan B förekommer till exempel att elever får undervisning i teknik av legitimerad lärare som inte har behörighet att undervisa i ämnet. I rektorernas redovisning och i intervju med rektorerna framkommer också att det, vad gäller båda exemplen, finns lärare på skolan som kan tillgodose kravet på behörighet. Ingen av rektorerna har redovisat några särskilda skäl för att legitimerade lärare ska bedriva undervisning de inte är behöriga för.

Av utredningen framgår således att lärarkompetensen vid skolenheten inte till fullo används utifrån lärarnas behörighet och legitimation. Skolan använder i vissa fall legitimerade lärare för undervisning som de inte har behörighet för, trots att det finns lärare med rätt behörighet att tillgå och att det inte finns några andra särskilda skäl med hänsyn till eleverna. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning

2 kap. 13 och 18 §§ skollagen

Anmärkning

Skolinspektionen tilldelar enligt 26 kap. 11 § skollagen (2010:800) Kungsbacka kommun två anmärkningar.

Kungsbacka kommun ska vidta åtgärder för att rätta till bristerna och redovisa de vidtagna åtgärderna till Skolinspektionen senast den 9 januari 2015.

Trygghet och studiero

Bedömning

Skolinspektionen har uppmärksammat följande brist inom bedömningsområdet Trygghet och studiero.

- Det finns inte en plan mot kränkande behandling som anger de åtgärder som behövs *för varje särskild verksamhet* för att förebygga och förhindra kränkande behandling det aktuella året.

Motivering

Enligt skollagen ska huvudmannen se till att det inom ramen för varje särskild verksamhet bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever. Huvudmannen ska se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan.

Rektorer och personal från elevhälsan berättar i intervjuer att de kartlägger hur eleverna upplever skolmiljön. Vid kartläggningen görs ingen skillnad mellan Tingbergsskolan A/C och Tingbergsskolan B. En metod som används är att elever gör en "trygghetsvandring" tillsammans med lärare för att kartlägga vilka platser på skolgården de upplever som mindre trygga. Personal från elevhälsan ger också exempel på åtgärder som har vidtagits för att motverka de risker som upptäckts vid kartläggningen. Skolan har bland annat förändrat schemat för rastvakter för att öka de vuxnas närvaro på vissa platser.

Skolinspektionen har tagit del av "Tingbergsskolans plan mot diskriminering och kränkande behandling" för läsåret 2013/14. Planen är gemensam för de två skolenheterna. Den innehåller bland annat en beskrivning av vilka kartläggningar skolan gör av elevernas trygghet och en uppräkningslista av vilka förebyggande åtgärder som ska vidtas utifrån resultaten av kartläggningarna. Planen innehåller också en utvärdering av föregående års åtgärder. Det framgår dock inte vilka resultat eller vilka konkreta åtgärder som gäller Tingbergsskolan A/C respektive B.

Utredningen visar således att Tingbergsskolans plan mot kränkande behandling inte anger de åtgärder som behövs i *respektive verksamhet* för att förebygga och förhindra kränkande behandling det aktuella året. Detta är inte förenligt med skollagens krav. Mot bakgrund av att det pågår ett aktivt arbete mot kränkande behandling och att åtgärder vidtas utifrån verksamheternas behov bedömer Skolinspektionen bristen som mindre allvarliga och tilldelar huvudmannen en anmärkning.

Författning

6 kap. 6 och 8 §§ skollagen

Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen

Bedömning

Skolinspektionen har uppmärksammat följande brist inom bedömningsområdet Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen.

- Rektorerna tar inte ansvar, *på skolenhetsnivå*, för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen.

Motivering

Enligt skollagen ansvarar rektorn för att det genomförs ett kvalitetsarbete på skolenhetsnivå som består i att systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen. Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara att de mål som finns för utbildningen i skollagen och i andra föreskrifter (nationella mål) uppfylls. Kvalitetsarbetet ska genomföras under medverkan av lärare, övrig personal och elever. Elevernas vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta i arbetet. Det systematiska kvalitetsarbetet ska dokumenteras. Enligt läroplanen har rektorn ansvar för skolans resultat och för att resultaten följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen och kunskapskraven.

I intervjuer med rektorer och lärare framkommer att de båda skolenheterna bedriver ett gemensamt kvalitetsarbete. Lärare i de båda enheterna beskriver att kvalitetsarbetet har en tydlig struktur där lärarna har en aktiv roll genom arbetslagen och i olika arbetsgrupper. I den verksamhetsredogörelse Skolinspektionen har begärt inför tillsynen ger rektorerna exempel på hur arbetet går till. Rektorerna ger arbetslagen i uppgift att analysera elevernas kunskapsresultat och komma med förslag till förbättringsåtgärder. Med utgångspunkt i arbetslagens slutsatser gör skollagen en samlad analys för de båda skolenheterna. Därefter formulerar arbetslagen vilka konkreta åtgärder som krävs för att utveckla den egna verksamheten.

Skolinspektionen har tagit del av de båda skolenheternas dokumenterade kvalitetsarbete i form av "Systematiskt kvalitetsarbete – Analys läsåret 2012-13 samt åtgärder". Dokumentet innehåller beskrivningar och analyser av de båda skolenheternas samlade resultat i olika avseenden samt beskrivningar av åtgärder för att förbättra verksamheten. De områden som behandlas är bland annat kunskapsresultat, normer och värden, elevinflytande och arbetet med elever i behov av särskilt stöd.

Utredningen visar således att rektorerna inte har tagit ansvar för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete bestående av planering, uppföljning och utveckling av utbildningen *på skolenhetsnivå*. Detta är inte förenligt med skollagen. Mot bakgrund av att det bedrivs ett sådant arbete för Tingbergsskolan som helhet bedömer Skolinspektionen bristen som mindre allvarliga och tilldelar huvudmannen en anmärkning.

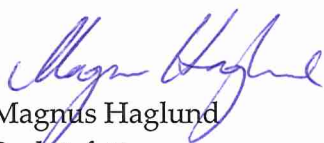
Författning

4 kap. 4§ skollagen

Lgr 11 2.8 Övergripande mål och riktlinjer, Rektorns ansvar

I ärendets slutliga handläggning har utredare Tove Bender och avdelningsjurist Johan Kylanfelt deltagit.

På Skolinspektionens vägnar



Magnus Haglund
Beslutsfattare



Oskar Cliffordson
Föredragande

Bilaga:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla verksamheter och hos alla huvudmän. Tillsynen fokuserar på faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevers möjligheter att nå målen för verksamheten. Tillsynen inriktas mot tre huvudområden: Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt. För enskilda huvudmän granskas även huvudmannaskap och godkännande.

Tillsynen av förskola, fritidshem och vuxenutbildning i en kommun är inriktad på hur kommunen tar sitt ansvar för verksamheten. I de fall fritidshem finns vid fristående skolor ingår de i tillsynen av skolenheten. Förskolor som drivs av enskilda huvudmän har fått sitt tillstånd av kommunen och det är därmed kommunen som har ansvaret för tillsyn av dessa.

Alla skolenheter besöks vid tillsynen. Vid den tredjedel av skolorna där Skolinspektionen bedömer att det är lägre risk för problem och brister granskas färre delområden och besöken görs under en halv dag. Övriga skolenheter granskas inom samtliga bedömningspunkter och under flera dagar.

Tillsynen grundar sig på dokument som exempelvis plan mot kränkande behandling, kunskapsresultat och annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, besök i skolenheter och intervjuer. Oavsett tillsynsform ger Skolinspektionens granskning inte någon heltäckande bild av verksamheten utan ska ses som en bild vid det aktuella granskningstillfället inom de områden som ingår i tillsynen.

Efter tillsynen redovisas Skolinspektionens bedömningar i ett beslut. Redovisningen görs i form av avvikelserapportering vilket innebär att det endast är de bedömningspunkter där det förekommer brister som beskrivs i beslutet. För kommuner bedöms även ansvarstagandet som helhet för den utbildning kommunen bedriver. Innan ett beslut fastställs ges alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

I de fall Skolinspektionen funnit brister har huvudmannen ansvar för att komma tillrätta med bristerna. Huvudmannen ska också redovisa de åtgärder som har vidtagits i för att åtgärda bristerna. För att följa upp huvudmännens arbete kan flera besök eller andra kontakter bli aktuella då Skolinspektionen också vill se effekter av de åtgärder som vidtas.

Mera information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats www.skolinspektionen.se under fliken Inspektion.